

Posudek na disertační práci PhDr. Kateřiny Werkman, MRes.

„Seeking community reconciliation through traditional practice. The Sierra Leonean experience“,

předloženou k obhajobě na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze.

Posuzovaná disertační práce Kateřiny Werkman *Seeking community reconciliation through traditional practice. The Sierra Leonean experience* je velmi dobrým (dalo by se říci i mimořádným) počinem, založeným především na několikafázovém terénním výzkumu v Sierra Leone (dále jen SL).

Onen velmi dobrý dojem z práce vyvěrá z několika základních faktů. Již samotná struktura práce, tedy její rozčlenění do kapitol a podkapitol, je nanejvýš přehledná a působí dojmem kompaktního celku s jasnou vizí, metodologií a obsahem. Práce je rozdělena do tří hlavních částí, z nichž úvodní představuje výzkumné otázky, dosavadní rozbor problému, metodologii, povahu sebraných a analyzovaných dat, jakož i poměrně detailní vhled do problematiky výběru a přístupu k informantům.

První část (Part I) zároveň představuje teoretický exkurz do problematiky „reconciliation“. Autorka definuje „usmíření“, spravedlnost a problematiku postkonfliktní spravedlnosti. Oceňuji autorčino vymezení se vůči stereotypnímu nahlížení na „tradiční“ a tudíž i „tradiční mechanismy“ jako na cosi archaického či statického, naopak, teprve díky terénnímu výzkumu je možné dosáhnout poznání, že i „tradiční“ může být dynamickou, na současné realie reagující a na ně se adaptující skutečností. Autorka v této části dokazuje, že i metodologické části disertačních prací se dají psát poutavě, přehledně a srozumitelně bez zbytečných odboček. Právě tuto metodologickou část považuji za nejen přínosnou, ale též inspirativní, neb může sloužit takřka jako vzorový model pro další závěrečné práce.

Druhá část (Part II) se zabývá samotnou válkou v Sierra Leone a její kontextualizací v návaznosti na sledovanou problematiku. Součástí kapitoly je tak válka v Sierra Leone s detailním chronologickým popisem, včetně hlavních aktérů, Revolutionary United Front (RUF), Armed Forces Revolutionary Council (AFRC). Kapitola je založena na reprezentativním vzorku odborné literatury k tématu se vztahující. Zahrnuje široké spektrum

autorů z mnoha vědních disciplín. Autorka kvalitně a trefně zhodnotila aktuální problémy SL, kterými byly/jsou patrimonialismus, krize mladé generace a kultura násilí. Zde prezentovaný materiál může bezesporu sloužit k vysvětlení či pochopení konfliktů i v jiných částech Afriky, neboť i jiné země prošly podobným vývojem, charakterizovaným generační krizí, nezaměstnaností, šovinismem aj.

Poslední kapitola (Part III) představuje stěžejní část práce, v níž autorka prezentuje, analyzuje a interpretuje získaná data ze svého terénního výzkumu v Sierra Leone. Výchozím bodem je tradiční mechanismus usmíření, komunitní obnovy a reintegrace. Jedná se o skutečnou „perlu v koruně“ disertace, podloženou bohatými empirickými zkušenostmi a výzkumem kvalitativního charakteru. Závěr pak pozitivní dojem z disertační práce jen podtrhuje, neboť se jedná o kvalitní souhrn celého výzkumu. Pečlivost a náročnost výzkum zároveň potvrzuje závěrečný seznam respondentů, jakož i mapa s vyznačenými oblastmi výzkumu. Z jazykového hlediska je třeba práci hodnotit jako nesmírně kvalitní, v textu oponent takřka nenašel překlepy nebo nějaké gramatické/stylistické nesrovnalosti. Bibliografie na závěr vypovídá o pečlivé práci autorky, která nashromáždila bezesporu velmi relevantní a komplexní materiál.

Autorka si vybrala téma komunitního usmíření skrze tradiční mechanismy, což je téma, které se v odborné literatuře dosud objevovalo relativně často především s postgenocidní Rwandou. Práci vnímám jako interdisciplinární počín, který v mnoha ohledech posouvá naše znalosti o postkonfliktní Sierra Leone. Interdisciplinarita je zde vnímána jako nanejvýš přínosná, neboť při studiu určitého fenoménu se mnohdy neobejdeme bez vzhledu a metod jiných disciplín, které mohou na naše závěry a analýzy vrhnout dosud opomíjené světlo.

Autorka tak kombinuje a umně propojuje teorii z oblasti mezinárodních vztahů, postkonfliktní spravedlnosti, usmíření a obnovy společnosti s antropologickými přístupy. Především v západní odborné (afrikanistické) literatuře se jedná o jev zcela běžný. Autoři, jako Patrick Chabal, Paul Nugent, J.-F. Bayart, René Lemarchand či Jon Abbink velmi často kombinují metody a teorie různých disciplín, aniž by jejich práce postrádaly kompaktnost, hloubku a smysl a aniž by tím autoři popírali své původní zaměření, vycházející ať již z historie, antropologie, politologie nebo mezinárodních vztahů. O něco podobného se pokusila i autorka předložené práce a výsledek je nejen uspokojivý, ale i do značné míry inspirativní.

Domnívám se, že by autorka měla své závěry publikovat v některém ze zahraničních nakladatelství, neboť metodologie, obsah, kvalita terénního výzkumu, výzkumné otázky i samotné zpracování je na natolik vysoké úrovni, že by měla být práce zpřístupněna mezinárodní badatelské veřejnosti (nabízí se přinejmenším nakl. Lambert Academic Publishing v Saarbrückenu, které se specializuje na vydávání disertací a jiných závěrečných prací, nebo Brill v Leidenu). Autorčinu práci vnímám jako určitou alternativu vůči dominujícím teoriím a koncepcím v mezinárodních vztazích, nicméně alternativu vhodně doplňující naše chápání mechanismů rekonstrukce, usmíření, obnovy společnosti. Podobné počiny bychom měli tudíž s otevřenou náručí vítat. V tomto směru se domnívám, že občasné náznaky autorčina sebepodceňování (alespoň z mého subjektivního pohledu) zejména v úvodu není vzhledem ke kvalitě práce na místě.

Předloženou práci hodnotím jako vynikající a přínosnou a doporučuji ji tudíž k obhajobě.

V Plzni dne 29.8.2012

PhDr. Jan Záhořík, Ph.D.
Centrum afrických studií
Katedra historických věd
Fakulta filozofická ZČU v Plzni